

Vpliv levodope in utrujenosti na govor bolnikov s parkinsonovo boleznijo OPIS RAZISKAVE

Kratek opis in pomen raziskave

Eden od simptomov parkinsonove bolezni je tudi slabšanje govora oziroma hipokinetična dizartrija, za katero so značilni momljanje, nenatančna izgovorjava soglasnikov, ovirana izgovorjava samoglasnikov ter tih in hripav govor. Kljub razširjenosti hipokinetične dizartrije pa je zaenkrat nejasno, kako nanjo vplivata levodopa in utrujenost, kar bomo proučevali v tej raziskavi.

Raziskava je pomembna iz dveh razlogov. Prvič, raziskave govora bolnikov s parkinsonovo boleznijo so se v zadnjem desetletju razširile, vendar pa raziskovalci velikokrat govor merijo pri posameznem bolniku le enkrat, zato ne vedo, ali ga merijo v najprimernejšem trenutku. Drugič, večina raziskav poteka na maternih govorcih angleščine, nemščine in nizozemščine, manj pa na drugih jezikih, ki imajo izrazito drugačne značilnosti.

Z raziskavo govora slovenskih bolnikov s parkinsonovo boleznijo bomo lahko argumentirano prispevali k razpravi o tem, katere značilnosti veljajo le za nekatere jezike, katere pa so univerzalne. Pričakujemo pa tudi, da bomo lahko izpostavili, da proučevanje govora slovenskih bolnikov prinaša uporabne rezultate in prispeva k boljšemu razumevanju vpliva levodope in utrujenosti na govor.

Vzorec bolnikov

Vzorec raziskave bo zajel 5 do 10 bolnikov. Sodelujejo lahko le bolniki s parkinsonovo boleznijo, ki:

- nimajo možganskih poškodb ali v preteklosti niso doživeli možganske kapi;
- nimajo depresije oziroma imajo blažjo obliko depresije, za katero ne potrebujejo zdravljenja;
- levodopo jemljejo v obliki tablet;
- niso prestali operacije za globoko stimulacijo možganov;
- nimajo drugih govornih motenj (npr. jecljanje);
- jim je slovenščina prvi, materni, jezik.

Potek raziskave

Sodelujoči bolniki bodo s pomočjo snemalne opreme (tj. pametnega telefona in naglavnih mikrofонов) snemali svoj govor, in sicer štiri dni v dveh tednih. Na dan se posnamejo petkrat; natančni časi so odvisni od urnika vnosa levodope. Raziskava zahteva od bolnika skupaj 5 ur časa. Raziskovalka pred prvim snemanjem na dom bolnika prinese opremo in natančno razloži celoten potek raziskave.

Vsako posamično snemanje traja približno 15 minut, sodelujoči bolniki pa ga opravljajo s partnerjem. Oba najprej prebereta spisek stavkov, nato pa igrata dve igri: v eni iščeta razlike med dvema slikama, v drugi pa igrata igro s kartami, katere cilj je, da igralec zbere 4 karte iste vrste (npr. vse karte, ki imajo slike psov različnih pasem).

Varstvo in obdelava podatkov

Po pravilih Univerze v Groningenu mora vsak raziskovalec pred začetkom raziskave pridobiti etično dovoljenje od univerzitetne raziskovalne komisije (*CETO*), ki obenem tudi potrdi, da raziskava ne potrebuje širšega zdravstvenega etičnega dovoljenja. Anonimnost podatkov je zagotovljena v skladu z novo uredbo GDPR, ki stopa v uporabo 25. 5. 2018. Sodelujoči v raziskavi lahko s snemanjem govora kadarkoli prenehajo in jim pri tem ni treba navesti nobenega razloga.

Rezultati

Rezultati bodo objavljeni v magistrski nalogi, ki bo napisana za namene programa *Jezik in kognicija* na Univerzi v Groningenu (Nizozemska), ter v znanstvenem članku, izpeljanem iz magistrske naloge. Izsledki bodo prav tako objavljeni na spletni strani Društva Trepetlika, po dogovoru in želji pa se lahko za Društvo na isto temo pripravi tudi kratko predavanje.

O raziskovalki

Teja Rebernik je magistrska študentka in raziskovalna asistentka na Univerzi v Groningenu na Nizozemskem. Dela na presečišču jezikoslovja in kognitivnih znanosti, ter med drugim sodeluje v projektu, ki se ukvarja z govorom nizozemskih bolnikov s parkinsonovo boleznijo. Za seboj ima zaključen dodiplomski študij na Univerzi v Ljubljani ter podiplomski študij na Univerzi v Groningenu. V svojem prostem času veliko bere in igra violino, ko je v Sloveniji pa jo najdete v Mariboru, kjer rada zaide v gozdove Pohorja.